

Allemannsrett

Styring av ferdsel i verneområder

HOLTH & WINGE

www.holthogwinge.no

Kompetansedager for verneområdestyrer

Lillehammer

15.03.24

Jan Gudmund Aanerud

jg@howi.no

Holth & Winge AS

Kort om oss

- Holth & Winge ble stiftet i 2021
- Vi ønsker å:
  - Styrke kunnskapsnivået i forvaltningen
  - Bidra til at beslutninger om arealbruk bygger på korrekt forståelse av jussen
- Dette får vi til ved å tilby:
  - Kurs og forelesninger innen plan- og bygningsrett m.m.
  - Juridiske utredninger

Juridiske utredninger

Dispensasjoner fra arealplaner etter plan- og bygningsloven

*En analyse av årsaker til at det søkes om og innvilges
mange dispensasjoner, samt forslag til tiltak*

OPPDRAAGSIVER: KOMMUNAL- OG
DISTRIKTSDEPARTEMENTET

DATO: 23/12 2022
DOKUMENTKODE: 10243824

HOLTH & WINGE **Multiconsult**

HOLTH & WINGE

Juridisk utredning

Naturavtalens betydning for norsk rett

Utarbeidet av
Holth & Winge AS

April 2023

1

HOLTH & WINGE

Dispensasjon etter plan- og bygningsloven

En analyse av mulige lovendringer

HOLTH & WINGE

FOU-rapport for KS

Juni 2023

1

HOLTH & WINGE

Kursvirksomhet

Miljørettens evolusjon

Veien mot et grønt skifte i jussen

HOLTH & WINGE

www.holthogwinge.no

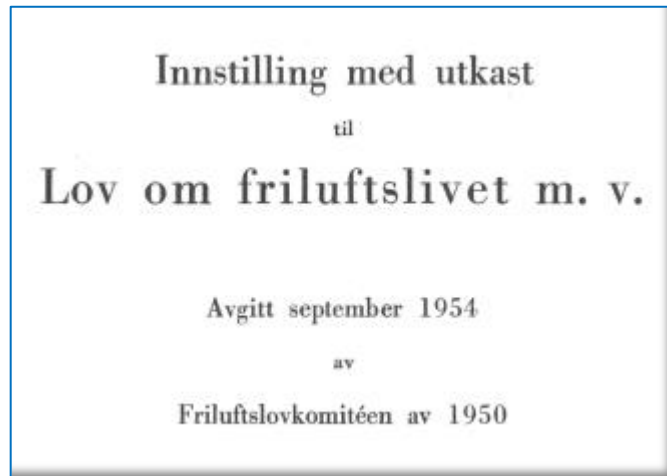
Blir du fårete i
blikket når noen
spør deg om plan-
og bygningsloven?

Meld kommunen på [politikerskolen!](#)

Lov om friluftslivet (frilftsloven)

Dato	LOV-1957-06-28-16
Departement	Klima- og miljødepartementet
Sist endret	LOV-2021-05-07-34 fra 01.06.2021
Ikrafttredelse	01.07.1957
Rettsområde	Miljøvern, natur og friluftsliv ► Allemannsretten Miljøvern, natur og friluftsliv ► Friluftsliv
Rettet	01.07.2021 (faglige noter fjernet, UU-tilpasning)
Korttittel	Frilftsloven – fril.

Del 1

- Styring av ferdsel etter frilftsloven

Del 2

- Styring av ferdsel etter naturmangfoldloven

Del 3

- Styring av ferdsel etter plan- og bygningsloven
- Randsonetematikk – naturmangfoldloven § 49

- Friluftsløvslovkomiteen av 1950
  - «Så langt tilbake opplysninger finnes har det vært på det rene at almenheten i en viss utstrekning har hatt rett til å ferdes på områder som er gjenstand for privat eiendomsrett.»
  - «Denne adgangen omfatter ikke bare retten til å ferdes, men også til å utøve annen rådighet, f. eks. plukke ville bær, ta rasteplass, bade [med videre].»
  - «Denne frie adgang for alle og enhver til å utøve denne såkalte ‘uskyldige nyttesrett’ eller ‘uskyldige bruksrett’ er sikker norsk rett.»
- Rt-1998-1164 (Furumoa)
  - «Friluftsløven av 1957 lovfestet flere av de allemannsretter som tidligere bare hadde hatt et sedvanerettslig grunnlag.»
  - «Den **ferdselsrett** som ble lovfestet i friluftsløven § 2, ga således ikke allmennheten noen nye rettigheter.»

- Friluftsløven av 1957

- Friluftsløven § 1, som ble innført i 1996, angir formålet med loven

- «Formålet med denne loven er å verne friluftslivets **naturgrunnlag** og sikre almenhetens rett til **ferdsel**, opphold m.v. i naturen, **slik at** muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet bevares og fremmes.»

- Hva er allemannsrett?

- Rett til ferdsel
    - Rett til opphold
    - Rett til sanking

- Hvem kan utøve allemannsrett?

- Allemannsretten tilkommer «**enhver**»

- Hvor kan man utøve allemannsrett?

- Allemannsretten gjelder i områder som etter friluftsløven § 1a er å anse som «**utmark**», men med enkelte unntak

- Hovedregelen i friluftsløven § 2 om rett til ferdsel i **utmark**
  - «I utmark kan enhver **ferdes til fots** hele året, når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet.»
  - «Det samme gjelder ferdsel med ride- eller kløvhest, kjelke, tråsykkel eller liknende på veg eller sti i utmark og over alt i utmark på fjellet, såfremt ikke kommunen med samtykke av eieren eller brukeren har forbudt slik ferdsel på nærmere angitte strekninger.»
  - «Om motorferdsel i utmark gjelder også lov om motorferdsel i utmark og vassdrag.»
- Unntakene i friluftsløven § 3 og § 3a om rett til ferdsel i **innmark**

- Friluftsløven § 11 om **ferdselskultur** og **bortvisningsrett**
  - «Enhver som ferdes eller oppholder seg på annen manns grunn eller på sjøen utenfor, skal opptre hensynsfullt og varsomt for ikke å volde skade eller ulempe for eier, bruker eller andre, eller påføre **miljøet** skade. Han plikter å se etter at han ikke etterlater seg stedet i en tilstand som kan virke skjemmende eller føre til skade eller ulempe for noen.»
  - «Grunnens eier eller bruker har rett til å vise bort folk som opptrer hensynsløst eller ved utilbørlig atferd utsetter eiendommen eller berettigete interesser for skade eller ulempe.»

- Forholdet mellom *vanlig* og *organisert* ferdsel
  - Friluftsløven angir ikke noe *generelt forbud* mot bruk av allemannsretten til kommersielle eller organiserte aktiviteter
  - Rt-2014-36 (Hovden Alpinsenter) avsnitt 64
    - «Friluftsløven § 2 gir ferdselsrett uavhengig av formålet med ferdselen, og formålsbestemmelsen i § 1 gir heller ikke grunnlag for å avgrense mot kommersiell ferdsel.»
    - «Tvert om kan kommersielt organisert friluftsliv bidra til å oppfylle lovens målsetting om å fremme friluftslivet som en helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet.»
  - Friluftsløven **§ 10** gir derimot *særskilte bestemmelser* om såkalte «friluftsmøter»

- Friluftsløven § 10 om friluftsmøte

- «Friluftsmøte, idrettsstevne (f.eks. skirenn eller orienteringsløp) og liknende sammenkomst som kan medføre nevneverdig skade eller ulempe, kan ikke holdes uten samtykke av eier eller bruker av grunn hvor avsperring foretas, samling, start eller innkomst finner sted eller hvor sammenstimling av folk for øvrig må påreknes.»
- Bestemmelsen gjelder bare organiserte enkeltarrangementer med tilstrømning av deltakere eller publikum
- Bestemmelsen vil ikke omfatte «sammenkomstlignende» situasjoner som er resultat av individuelle og tilfeldige persontilstrømninger, for eksempel som følge av markedsføring

- Friluftsløvskomiteen av 1950
  - «Denne frie adgang for alle og enhver til å utøve denne såkalte ‘uskyldige nyttesrett’ eller ‘uskyldige bruksrett’ er sikker norsk rett.»
- Rt-1998-1164 (Furumoa)
  - Utøvelse av allemannsrett kan etter omstendighetene «**tape sin tradisjonelle karakter av uskyldig bruk.**»
- Friluftsløven inneholder bestemmelser som er ment å avhjelpe de ulemper som følger av at utøvingen av allemannsretten «**tape[r] sin tradisjonelle karakter av uskyldig bruk.**»
  - Friluftsløven kapittel II

- Friluftsløven kapittel II om ferdselsinnskrenkninger
  - Friluftsløven § 15 om atferdsregler
    - «Til regulering av ferdselen på område hvor utfarten er stor, kan kommunen med samtykke av eieren eller brukeren fastsette **atferdsregler** som enhver som ferdes på området plikter å følge. Reglene skal særlig ta sikte på å opprettholde ro og orden, verne dyre- og plantelivet og fremme helsetiltak og sanitære forhold.»
    - Atferdsregler kan ikke fastsette generelle forbud mot ferdsel
  - Friluftsløven § 16 om sperretillatelse
    - «Blir en eiendom i særlig grad utsatt for almenhetens ferdsel kan kommunen med samtykke av eieren eller brukeren bestemme hel eller delvis **sperring** av eiendommen, når ferdselen gjør nevneverdig skade på den eller er til vesentlig hinder for den bruk som eieren eller brukeren gjør eller ønsker å gjøre av den.»
    - «Sperring fastsettes for et bestemt tidsrom, ikke over 5 år om gangen.»
  - Rt-1998-1164 (Furumoa)
    - «[Dersom] ferdselsretten blir utnyttet i strid med loven § 2 og § 11, vil dette (...) kunne gi adgang til ferdselsregulerende tiltak i medhold av lovens § 15 og § 16.»
    - Sperretillatelse kan være aktuelt der ferdselsretten blir «særlig belastende»

- Forholdet til annen lovgivning
  - Allemannsretten er *grunnfestet*, men ikke *grunnlovfestet*
  - Allemannsretten er oppfattet som *sterk*, men den yter *svak* motstand mot annen lovgivning
  - Friluftsløven § 19
    - «Utøvelse av allemannsretten etter denne lov gjelder **med de begrensninger som følger av annen lovgivning** eller av forskrifter gitt i medhold av lov.»
  - Prop. 88 L (2010-2011) side 40
    - Bestemmelsen tydeliggjør at allemannsretteten ikke kan bli utøvd «**i strid med**» annen lov eller forskrift, for eksempel «naturmangfoldloven», samt plan- og bygningsloven
  - LH-2021-147491 (Nordkapp-platået)
    - «På bakgrunn av en naturlig forståelse av ordlyden i selve lovteksten og overskriften til § 19, og uttalte forutsetninger i forarbeidende, fremstår det som klart for retten at § 19 kun er ment å regulere rene motstridstilfeller mellom friluftsløven og andre lover og forskrifter, og at annen særlovgivning i så fall ville gå foran friluftsløvens generelle bestemmelse om fri ferdsel. Bestemmelsen blir også omtalt som en 'forrangsbestemmelse'.» (Sitat fra tingrettsdommen)

- Forholdet til annen lovgivning – eksempel 1 av 3
  - Dersom friluftsløven er **i strid med** en annen relevant lov, vil den andre loven få forrang

Friluftsløven § 19 til telting

Forskrift om vern av Færder nasjonalpark § 3 – vernebestemmelsene punkt 5.4 angir et forbud mot telting
«Oppsetting av telt er forbudt på Ruseodden på Østre Bolæren, på Sandø og Østre Bustein, og i sonene B og C.»

- Forholdet til annen lovgivning – eksempel 2 av 3
  - Dersom friluftsløven er **i strid med** en annen relevant lov, vil den andre loven få forrang

Friluftsløven § 2 gir en **§ 19** med tilhørende opphold

Reindrifsløven § 65 andre ledd

«Statsforvalteren kan, etter anmodning fra vedkommende distriktsstyre eller fra reineierne i området, stille vilkår for eller nedlegge tidsbegrenset forbud mot større arrangement, idrettsstevne, jakthundprøve eller liknende virksomhet som kan være til særlig skade for reindriften. Vedtaket må gjelde et bestemt angitt område og kan bare fattes etter at grunneier og kommune er hørt. Gjelder vedtaket et konkret arrangement, skal også arrangør høres.»

- Forholdet til annen lovgivning – eksempel 3 av 3
  - Dersom friluftsløven ikke er i strid med en annen relevant lov, vil de to lovene gjelde ved siden av hverandre

Friluftsløven § 15:

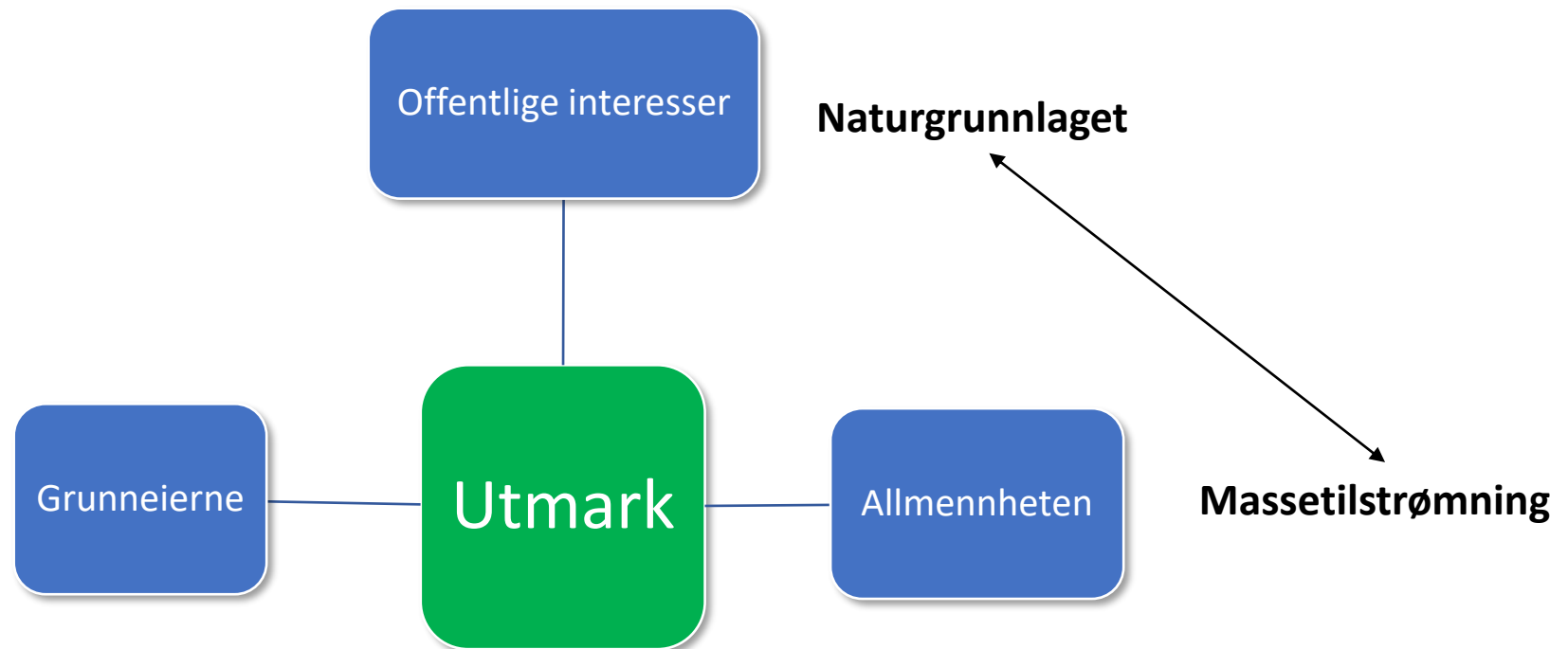
«Til regulering av ferdselen på område hvor utfarten er stor, kan kommunen med samtykke av eieren eller brukeren fastsette atferdsregler som enhver som ferdes på området plikter å følge. Reglene skal særlig ta sikte på å *oppretholde ro og orden, verne dyre- og plantelivet og fremme helsetiltak og sanitære forhold.*»

Naturmangfoldloven § 22:

«For å hindre skade eller ulempe for planter eller dyr kan Kongen gi forskrift om gjennomføring av større arrangementer i utmark og for naturstudier, fotografering mv. og for ferdselsformer som i særlig grad kan være skadelig.»

- Det iboende spenningsforholdet ved utøvelse av allemannsrett

- NRK 26. oktober 2021

Her har turisttrykket mer enn dobla seg: Det bekymrer naturekspert

Unge folk med Instagram fører til rask turistvekst i sårbare områder. Nå roper nasjonalparkforvaltninga varsko.

BEKYMRA FOR SÅRBAR NATUR: I år gikk de over dobbelt så mange på stien til Knutshøe i Jotunheimen som for fem år siden. Professor ved NMBU er bekymra for hva det store turisttrykket gjør med sårbar natur. Han mener noe bør skje, fort.

FOTO: KRISTOFFER MÆLE THUESTAD / GJENDESHEIM

Mette Vøllan
Journalist

Even Lusæter
Journalist

Vi rapporterer fra Jotunheimen

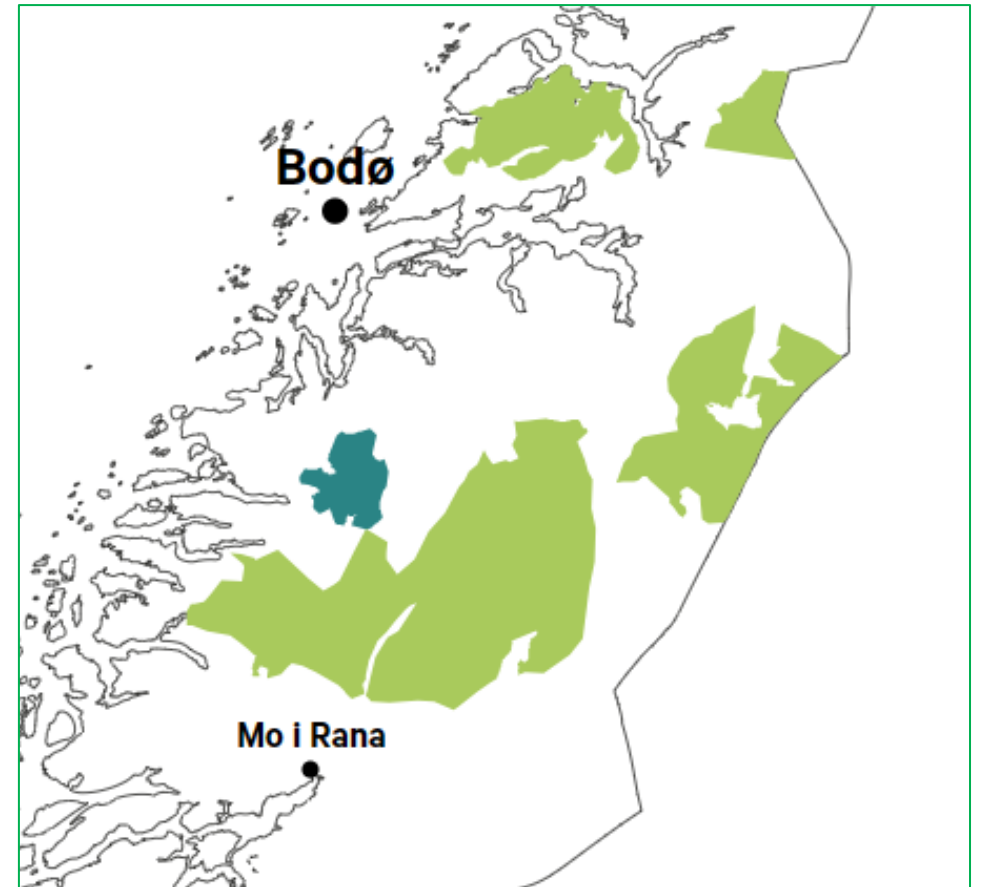
Publisert 26. okt. 2021 kl. 07:40
Oppdatert 26. okt. 2021 kl. 11:47

Artikkelen er mer enn to år gammel.

- Overordnet om forholdet mellom friluftsløven og naturmangfoldloven
  - Et første spørsmål er om et områdevern etter naturmangfoldloven *som sådan* vil innebære en *utviding* eller *innskrenkning* av ferdselsretten etter friluftsløven

- Overordnet om forholdet mellom friluftsløven og naturmangfoldloven
  - LH-2016-28577 (Lahko nasjonalpark)
  - Anførlene fra staten
    - «Selv om ett av formålene med å bevare større intakte økosystemer er at de skal kunne være tilgjengelige for allmennhetens friluftsliv, betyr ikke det at vernet i seg selv gir allmennheten større rett til å bruke området enn det som allerede følger av friluftsløvens regler.»
    - «Som det fremgår av naturmangfoldloven § 35 annet ledd tredje og fjerde punktum vil et vern kunne medføre at allmennhetens ferdselsrett begrenses. Vernet vil imidlertid aldri kunne føre til at allmennhetens ferdselsrett utvides i forhold til det som følger av friluftsløvens regler.»
  - Vurderingen fra lagmannsretten
    - «Et viktig moment i saken er etter lagmannsrettens vurdering at det rettslige grunnlaget for allmennhetens ferdsel i nasjonalparken ikke er vernevedtaket[,] men rettigheter basert på blant annet friluftsløven. Det rettslige grunnlaget for ferdselen er altså det samme i og utenfor nasjonalparkene.

- Overordnet om forholdet mellom friluftsløvsloven og naturmangfoldloven
  - Et neste spørsmål er om naturmangfoldloven *i større grad* enn friluftsløvsloven gir hjemmel til å fastsette ferdselsrestriksjoner
  - Et tilstøtende spørsmål er om naturmangfoldloven på en *mer fleksibel måte* enn friluftsløvsloven gir hjemmel til å fastsette ferdselsrestriksjoner

	
Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)	
Dato	LOV-2009-06-19-100
Departement	Klima- og miljødepartementet
Sist endret	LOV-2022-06-17-64
Ikrafttredelse	01.07.2009, 01.02.2011, 01.07.2012, 01.01.2016, Kongen bestemmer
Endrer	LOV-1970-06-19-63, LOV-1981-05-29-38, LOV-1992-05-15-47
Rettsområde	Miljøvern, natur og friluftsliv ► Friluftsliv Miljøvern, natur og friluftsliv ► Naturmangfold/naturfredning
Kunngjort	19.06.2009 kl. 16.45
Rettet	02.07.2021 (faglige fotnoter fjernet, UU-tilpasset)
Korttittel	Naturmangfoldloven – nml

- Naturmangfoldloven **kapittel V**: Områdevern
- Naturmangfoldloven **§ 34** fjerde ledd første punktum – vernebestemmelser
  - «Innenfor den rammen som gjelder for den enkelte vernekategori, kan Kongen i [verne]forskriften **forby** eller **regulere virksomhet** eller **ferdsel** som i seg selv eller sammen med annen bruk kan motvirke formålet med vernet.»
- Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) side 408-409
  - Begrepet «**virksomhet**» må bli tolket vidt, slik at det kan omfatte for eksempel fritidsaktiviteter og næringsvirksomhet, enkeltstående tiltak og varig virksomhet, private tiltak og offentlige tiltak
  - Begrepet «**ferdsel**» omfatter også opphold, for eksempel telting og idrettsarrangementer

- **Nasjonalparker**
- Naturmangfoldloven § 35 andre ledd *tredje* punktum
  - «[Ferdse](#) til fots i samsvar med friluftslovens regler er tillatt.»
- Ettersom bestemmelsen er avgrenset til [fotferdse](#) kan vernebestemmelsene regulere ferdsel med for eksempel hest, skiseil, sykkel og hundespann
- Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) side 411
  - «Utgangspunktet om fri ferdsel til fots i nasjonalparkene er (...) knyttet opp mot at opplevelsesverdien ofte er et viktig grunnlag for opprettelsen av nasjonalparkene.»
- Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) side 210
  - På den ene siden: «Utøvelse av det enkle friluftslivet har lange tradisjoner i Norge. Departementet mener i likhet med utvalget at enkelt friluftsliv som er tilpasset verneverdiene, bør være tillatt innenfor nasjonalparker.»
  - På den andre siden: «Departementet viser imidlertid til at det også i forbindelse med friluftsliv oppstår nye aktiviteter og ferdselsformer som på ulik måte kan påvirke verneverdiene. Slike aktiviteter skal kunne reguleres dersom de kan være til skade for eller forringe verneverdiene.»

- **Nasjonalparker**
- Naturmangfoldloven § 35 andre ledd *fjerde* punktum
  - «[[Ferdse](#) til fots] kan bare **begrenses** eller **forbys** avgrensede områder i en nasjonalpark, og bare dersom det er nødvendig for å bevare planter eller dyr, kulturminner eller geologiske forekomster.»
  - Restriksjonene kan være avgrenset geografisk, funksjonelt eller tidsmessig
- Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) side 411
  - «Slik regulering kan f.eks. være aktuell der større grupper i reiselivs- eller annen sammenheng gir eller forventes å gi uheldige slitasjeskader eller forstyrning.»
  - «Det kan derfor settes krav i verneforskriften om at organisert ferdsel må **omsøkes**. Da sikrer en at forvaltningsmyndigheten kommer i dialog med utøverne av organisert virksomhet. Dette vil kunne sikre at ferdselen ikke skjer til skade for verneverdiene. Det avgjørende ved behandlingen av slike saker er virkningen av ferdselen på verneverdiene, og ikke om den er kommersiell.»

Forskrift om Jotunheimen nasjonalpark

5.2 Organisert ferdsel

Organisert ferdsel som kan skade naturmiljøet, eller ferdselsformer som kan skade naturmiljøet, må ha særskilt løyve av forvaltningsstyresmakta. Forvaltningsplanen skal avklare kva for ferdsel som krev løyve.

- **Nasjonalparker**
- Vilkåret om at ferdselsrestriksjoner må gjelde for «avgrensede områder»
- Inge Lorange Backer, Naturmangfoldloven Kommentaarutgave
  - «Selv om forarbeidene ikke gir bestemte holdepunkter for det, taler etter min mening bestemmelsens karakter av en unntaksregel for at ferdselsbegrensninger og ferdselsforbud bare kan nedlegges i mindre områder. Det er derfor ikke hjemmel for at verneforskriften kan sette et generelt krav om søknad og tillatelse til organiserte fotturer i en nasjonalpark (muligens annerledes prp. s. 411 spalte 1).»

- **Nasjonalparker**
- Oppsummering
  - Naturmangfoldloven er et klart bedre egnet rettslig virkemiddel for styring av **fotferdsel** enn friluftsløven
    - Ikke samtykkekrav
      - Friluftsløven § 15 om atferdsregler og § 16 om sperretillatelse: «kan kommunen med samtykke av eieren eller brukeren»
    - Ingen tidsrammer
      - Friluftsløven § 16 andre ledd: «Sperring fastsettes for et bestemt tidsrom, ikke over 5 år om gangen.»
    - Lavere terskel
      - Rt-1998-1164 (Furumoa) om at sperretillatelse etter friluftsløven § 16 kan være aktuelt der ferdselsretten blir «særlig belastende»
      - Naturmangfoldloven § 34 sier at ferdselsrestriksjoner kan bli fastsatt for å hindre «bruk som i seg selv eller *sammen* med annen bruk *kan* motvirke formålet med vernet.»
      - Naturmangfoldloven § 35 angir at ferdselsrestriksjoner bare kan bli fastsatt «dersom det er *nødvendig* for å bevare planter eller dyr, kulturminner eller geologiske forekomster.»

- **Landskapsvernområder**
- Naturmangfoldloven § 36 andre ledd siste punktum
  - «I forskriften kan det gis bestemmelser om hva som alene eller sammen med andre tiltak kan endre landskapets særpreg eller karakter vesentlig, om krav til landskapsmessig tilpassing, og om **ferdsel** som ikke skjer til fots.»
    - Vernebestemmelsene kan ikke regulere **fotferdsel**
- Oppsummering – landskapsvernområder
  - Friluftsløven vil ha samme rettslige funksjon som for områder uten vern

- **Naturreservater**
- Naturmangfoldloven § 37 tredje ledd første og andre punktum
  - «I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan **totalfredes** mot all **virksomhet**, tiltak og **ferdsel**. (...)»
- Oppsummering – naturreservater
  - Naturmangfoldloven er et klart bedre egnet rettslig virkemiddel for styring av **fotferdsel** enn friluftsløven
- **Biotopvernområder**
- Naturmangfoldloven § 38 andre punktum
  - «Det kan fastsettes **forbud** mot **virksomhet** og **ferdsel** som kan påvirke eller forstyrre arten eller dens livsbetingelser.»
- Oppsummering – biotopvernområder
  - Naturmangfoldloven er et klart bedre egnet rettslig virkemiddel for styring av **fotferdsel** enn friluftsløven

- Problemstilling
  - Spørsmålet er om, og i tilfelle hvordan, kommunen i arealplan kan fastsette ferdselsbegrensninger knyttet til verneområder
- Arealplaner
  - Verneområder *vil* være omfattet av arealdelen til kommuneplanen, som er en **rettslig bindende** plan for hele kommunen
  - Verneområder *kan* være omfattet av reguleringsplan, som er en **rettslig bindende** plan for et avgrenset område
  - Arealplaner består blant annet av
    - Plankart med arealformål (fargekoder) og hensynssoner (skraveringer)
    - Bestemmelser og retningslinjer til så vel arealformål som hensynssoner
  - Rettsvirkningen av planen gjelder **arealformål**, samt **bestemmelser** til arealformål og hensynssoner
  - Hensynssoner, samt retningslinjer til både arealformål og hensynssoner, vil ikke være rettslig bindende for **ferdselsfolk**
- Arealformål
  - Verneområder *vil* i arealdelen til kommuneplanen være angitt med arealformålet **LNF(R)** (Grønn farge)
- Hensynssoner
  - Verneområder *vil* i arealdelen til kommuneplanen være vist med én eller flere hensynssoner (Svart skravor)

- Nærmere om selve arealformålet LNF(R)
  - Selve arealformålet LNF(R) vil ikke innebære noen begrensninger på vanlig [fotferdsel](#) i verneområder
  - Skillet mellom vanlig ferdsel og organisert ferdsel (kommersiell ferdsel) i relasjon til arealformål i arealplan, se Rt-2014-36 (Hovden Alpinsenter)
- Nærmere om bestemmelser til arealformålet LNF(R)
  - Plan- og bygningsloven § 11-11 nummer 6
    - Kommunen kan til arealformålet LNF(R) gi bestemmelser om «ferdsel i områder med spesielle vernehensyn»
  - Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) side 224
    - «Det er en forutsetning at slik regulering ikke skal brukes til å svekke den frie ferdselsrett på land og i vassdrag som allmennheten har etter friluftsløven. Ferdselsregulering og begrensninger kan bare begrunnes der det gjør seg gjeldende særlige vernehensyn, og der disse har større tyngde enn utøvelsen av den frie ferdselsretten i et avgrenset område. Ett eksempel kan være en tidsbegrenset innskrenkning av ferdsel i viktige hekkeområder for fugl eller i viktige kalvingsområder for rein.»

- Nærmere om bruk av hensynssoner

		H720_2							

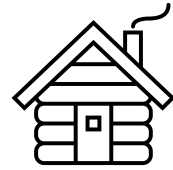
- Plan- og bygningsloven § 11-8 tredje ledd bokstav d
  - «Sone [for område] som er båndlagt etter [andre lover, for eksempel naturmangfoldloven]»
- Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) side 220
  - «Når vedtaket etter særlov etter sitt innhold er et arealstyringsvedtak som fastsetter hvilke tiltak og hvilken virksomhet eller bruk som er tillatt eller forbudt, medfører det at dette vedtaket gjelder foran andre generelle bestemmelser knyttet til det arealformålet hensynssonen dekker. Dette gjelder f.eks. for vedtak etter naturvernloven.»
- Bokstav d-sonen er en ren «informasjonssone»
  - Sonemarkeringen gir bare informasjon om at det markerte arealet er båndlagt etter naturmangfoldloven

- Nærmere om bruk av hensynssoner

- Plan- og bygningsloven § 11-8 tredje ledd bokstav c
  - «Sone med særlig hensyn til (...) landskap eller bevaring av naturmiljø»
    - Verken selve sonemarkeringen eller tilhørende retningslinjer er rettslig bindende for [ferdselsfolk](#)
    - Sonemarkering og retningslinjer vil ikke innskrenke [ferdselsretten](#) etter friluftsløven
- Plan- og bygningsloven § 11-8 tredje ledd bokstav c gir derimot selvstendig hjemmel til å fastsette rettslig bindende **bestemmelser** for et særskilt avgrenset formål
  - «For randsonen til nasjonalparker og landskapsvernområder kan det, samtidig med fastsetting av verneforskrift for nytt verneområde eller revisjon av verneforskrift eller forvaltningsplan for etablerte verneområder, fastsettes bestemmelser for å hindre vesentlig forringelse av verneverdiene i verneområdet.»
- Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) side 219
  - Lovhjemmelen «innebærer en forholdsvis snever avgrensning av det arealet som det kan gis særskilte bestemmelser for.»
  - «Ordet 'vesentlig' tilsier at det i første rekke er tiltaksvirkninger av en viss størrelse som kan reguleres.»
  - «For eksempel vil etablering av landingsplasser for helikopter eller annen støyende aktivitet utenfor verneområder kunne innebære forstyrrelse av arter innenfor verneområder.»

- Oppsummering – plan- og bygningsloven
  - Plan- og bygningsloven er et lite egnet rettslig virkemiddel for styring av [fotferdsel](#) i verneområder

- Naturmangfoldloven § 49

- «Kan virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov, innvirke på verneverdiene i et verneområde, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår. For annen virksomhet gjelder aktsomhetsplikten etter § 6.»

- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027 punkt 41

- «Det legges til rette for bærekraftig verdiskaping og grønne næringer i tilknytning til jord- og skogbruk og i randsonene til de store verneområdene.»

- Naturmangfoldloven § 7 sammenholdt med §§ 8, 9 og 10

- Kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet og sumvirkningene

Takk for meg!